

spørgsel og hans Udtalelser, er ganske simpelt det, at ved Indberetningen om øde og neblagte Gaarde for 1871 kom det til Ministeriets Rundsstab, at Gaarden Nr. 4 a b i Nyby, Breininge Sogn paa Thorsøng, var bleven ledig derved, at Fæstereften — saavidt jeg husker hed hun Mads Pedersens Enke — var død den 24de April 1871, og da man saa, at Gaarden endnu stod ledig ved Aarets Udgang, siden den var optagen paa Indberetningen som ikke bortfæstet, blev der den 12te Juni tilstillet Amtmanden over Svendborg Amt Ordre til at undersøge og indberette til Ministeriet, hvad der var foregaaet med denne Gaard, og navnlig om den var bleven fæstet bort indenfor den i Forordningen af 9de Februar 1820 befalede Tid af et Aar og 14 Dage. Jeg beder ærede Medlemmer lægge Mærke til, at der ikke er nogen Uæfterrettelighed i Indenrigsministeriet til at paatale Ordre, hvor de maatte findes, ja til at søge at efterpore dem saa ofte, som man kan komme paa Spor efter dem. Jeg modtog da en Indberetning fra Stamhusbesidderen, hvori han forklarede — og vel at mærke: gennem Amtet —, at Gaarden havde været beslyret eller dreven af Enkens Bo indtil den 1ste Januar 1872 i Overensstemmelse med den Ret, hun havde efter Loven af 19de Februar 1861 § 4, og at den efter den 1ste Januar 1872 var dreven af den ældste Søn, men at Grunden, hvorfor der ikke var blevet truffet endelig Disposition over den, var den, at han ønskede at mangelægge denne Gaard med andet frit Hartforn, men at den dertil fornødne Mangelægforretning ikke havde kunnet foretages, uagtet den var bestemt, fordi Landinspektøren, der skulde foretage den, var saa stærkt besjæftiget; han bad derfor om at maatte faae Udsættelse med den endelige Berigtigelse deraf indtil Udgangen af 1872. Denne Udsættelse har han faaet, og det forekommer mig, at det vilde have været urimeligt at negte den, naar der var Enighed imellem Parterne, og der fra hans Side var foretaget de Skridt, som vare nødvendige for at bringe Sagen i Orden, men dette paa Grund af tilfældige Omstændigheder ikke var lykkedes ham. Dette er Alt, hvad jeg har gjort i denne Henseende, og jeg skal kun sige, at det forekommer mig, at det vilde have været en aldeles urimelig Saardhed, dersom jeg, der efter den bestaaende Ret er bemyndiget til at give Hensstand endog saa i indtil 3 Aar, vilde have negtet ham denne Frist af ca. 8 Maanedere. Hvad nu Spørgsmaalet om selve Bytningen, Magelæget af fri Jord mod fri Jord, angaar, da er det, som jeg netop lægger særlig Vægt paa, Betegnelsen „Gudsæier“, ikke blot fordi jeg mener, at det i og for sig er en naturlig Ret, at der ikke negtes Gæere Ret til at ombytte fæstepligtig Jord med ikke fæstepligtig, vel at mærke selvfølgelig saaledes, at der ikke gives ham nogen Vættelse i Retning af den ham paahvilende Fæstepligt, men det er Noget, som er anerkjendt endog saa i

Maret 1781 (S. N. Hansen: Ja!) — ja, det var nogle af de allerfjøneste Aar for Landboreformer — at der kun kunde paalægges dem visse Begrænsninger i at gjøre det med Hensyn til Magelæggsdokumenternes Berigtigelse. Det findes desuden i Cirkulæret af 11te Januar 1806, hvor det aldeles utvetydigt siges, at, naar saadanne Forretninger skulde gjøres, skal der af Amtmanden, hvor der ingen Fæstebønder er, hvilket jo i nærværende Tilfælde er saa, bestikkes en Mand til at være tilstede ved Forretningen. Dette er altsaa i Lovgivningens forudsat som Noget, man ikke ret vel kan negte. Man kan ganske vist stille sine Betingelser, og disse Betingelser ere følgende: at Magelæget kun sker gennem Maal og Tægt, at altsaa Magelæget sker efter boniteret Jord. Der gives ikke Udsættelse til at tage en Tønde Land Jord mere ind, end en formel Forretning efter boniteret Areal tillader, og naar den fæstepligtige Jord, som saaledes er Gjenstand for Magelæg, har været henlagt til et eller flere Jordbrug, da kræves det altid, at den frie Jord, som udlægges, skal indrettes i ligesaa mange og omtrent ligesaa gode Jordbrug som den, Godsæieren faar Lov til at disponere over. Dertil kommer, at, naar der som sagt ingen Fæstebønder er, bliver der hver Gang bestikket en Mand af Amtmanden til at overvære og erklære sig for eller imod Forretningen, naar en saadan Forretning foretages. Naar nu den ærede Forespørger spørger mig, om jeg agter at give en saadan Bevilling, saa vil jeg sige, at jeg anser det for en Vilkaarlighed af mig, om jeg imod de gennem en lang Række af Aar fulgte administrative Retsskudsætninger, der have deres Støtte i den bestaaende Lovgivning, vilkaarlig vilde sige nei, naar alle disse Betingelser ere tilstede, og jeg vilde finde mig saameget mindre besjæftiget til at gjøre det, som der i dette Tilfælde synes at være Overensstemmelse mellem den afdøde Fæsters Søn og vedkommende Stamhusbesidder om Benyttelsen af Gaarden. Jeg tror altsaa, at det vilde være Noget, der næsten lignede et Brud paa den bestaaende Ret, naar jeg, uagtet alle Betingelserne vare opfyldte, dog vilde vægre mig derved, og jeg vilde anse det for Uret ligeoverfor den afdøde Fæsters Familie, naar jeg ikke vilde bidrage til, at Sønnen kunde faae et Udviklingsmiddel for det Tab, som han forudsaettes at lide derved, at han ikke faar sine Forældres Gaard. Skjøndt jeg altsaa slet ikke her vil have mig bunden til at sige, om jeg agter eller ikke agter at gjøre det, fordi som sagt Sagen slet ikke ligger for, saa er min foreløbige Betragtning den, at, naar alle de sædvanlige Betingelser ere fyldtgjorte, anser jeg mig ikke for besjæftiget til at sige nei, idet dette efter min Formening vilde være et Brud paa den bestaaende Ret.

G. Petersen: Jeg har uregtelig med en høi Grad af Forundring hørt den ærede In-